

Curtea Supremă de Justiție
DE CIZIE

21 mai 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte	Petru Ursache,
Judecători	Iurie Diaconu, Vladimir Timofti, Ghenadie Nicolaev, Elena Covalenco,

cu participarea:

procurorului	Sergiu Crijanovschi,
inculpatului	Nicolaev Mihail,
avocatului	Axentii Rodica,

a judecat în ședință publică recursurile ordinare împotriva sentinței Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 05 mai 2012 și deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2012, declarate de procuror și de apărătorul părții vătămate, Vasile Untilă, în cauza penală în privința inculpatului

*Nicolaev Mihail Ion, născut la
26 mai 1983, originar și locuitor al s. Micăuți, r-nul
Strășeni, cetățean al Republicii Moldova, fără
antecedente penale.*

	<i>Termenul de examinare a cauzei</i>
<i>în instanța de fond:</i>	<i>10 iulie 2009 - 05 mai 2012,</i>
<i>în instanța de apel:</i>	<i>23 iulie - 05 decembrie 2012,</i>
<i>în instanța de recurs:</i>	<i>18 februarie – 21 mai 2013.</i>

Procedura de citare legal îndeplinită.

Procurorul a solicitat admiterea recursurilor în sensul declarat.

Inculpatul și avocatul său au optat pentru respingerea recursurilor declarate.

Apărătorul părții vătămate, Vasile Untilă, fiind legal citat, nu s-a prezentat în ședința de judecată.

Asupra recursurilor menționate, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 05 mai 2012, Nicolaev Mihail a fost achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

Acțiunea civilă a părții vătămate Chiperi Tudor a fost respinsă ca nefondată.

2. În fapt, instanța de fond a constatat că inculpatul Nicolaev Mihail este învinuit că, în scopul sustragerii prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor în proporții deosebit de mari, în toamna anului 2007, a însușit de la Grițcan Vasile și Grițcan Mihail 23.000 euro, ceea ce constituie 380.003,70 lei, în următoarele circumstanțe.

Astfel, fiindu-i cunoscut faptul că Chiperi Ion activează în calitate de inginer principal al Secției Evidență Examinare a Transportului Orhei și contactează cu multe persoane în sfera comercializării automobilelor, sub pretextul că are posibilitatea să importe automobile de peste hotare, l-a convins pe ultimul să se intereseze dacă cineva dorește să procure un automobil de lux, la un preț avantajos.

Chiperi Ion îl observase pe inculpat circulând la volanul mai multor automobile, de model: Audi Q7, Toyota Land Cruiser, BMW-5, ș.a., ceea ce la determinat să creadă în seriozitatea celor comunicate de acesta.

În toamna anului 2007, Chiperi Ion i-a făcut cunoștință inculpatului cu Grițcan Vasile și fratele acestuia Grițcan Mihail, care doreau să procure un automobil de model BMW seria 7. Inculpatul, cunoscând cu certitudine caracterul irealizabil al tranzacției, întrucât niciodată nu s-a ocupat de importul automobilelor, i-a indus în eroare pe Grițcan Vasile și Grițcan Mihail privitor la posibilitatea importului de automobile de peste hotare, comunicându-le că este suficient să-i spună modelul, culoarea mașinii și el va importa automobilul în decurs de o săptămână.

După careva timp, inculpatul l-a sunat pe Grițcan Mihail și i-a comunicat că a găsit un BMW seria 7, de culoare neagră, la prețul de 17.000 euro, fără cheltuielile de drum și devamare, și că trebuie să-i transmită banii.

Chiperi Ion, fiind convins de buna-credință a inculpatului, a căzut de acord să participe personal la transmiterea banilor și să garanteze pentru inculpat față de Grițcan Vasile și Grițcan Mihail.

După aproximativ 7-10 zile de la transmiterea banilor, inculpatul l-a telefonat pe Grițcan Mihail și l-a înșelat că automobilul se află în vamă și are nevoie de 6000 euro pentru achitarea taxelor vamale. Această sumă a fost transmisă inculpatului.

Ulterior, inculpatul a inventat diverse motive cu privire la neîndeplinirea angajamentului asumat față de Grițcan Mihail și Grițcan Vasile, avînd drept scop scurgerea timpului, ca ulterior să refuze faptul primirii oricăror sume de bani, precum și luarea angajamentului cu privire la importul vreunui automobil, față de Grițcan Mihail și Grițcan Vasile.

Astfel, abuzînd de încrederea lui Chiperi Ion și de relațiile de prietenie stabilite între acesta și Grițcan Vasile, inculpatul încă de la momentul primirii

sumei de 23.000 euro pentru importul automobilului de model BMW seria 7, a avut drept scop însușirea lor, întrucât nu avea intenția de a îndeplini angajamentul asumat, iar tranzacția purta un caracter irealizabil, deoarece acesta niciodată nu s-a ocupat de importul automobilelor.

De asemenea, acesta l-a indus în eroare cu privire la faptul aflării automobilului în vamă, a inventat diverse motive referitor la neîndeplinirea angajamentului luat, și pentru a îndelunga timpul, a efectuat acțiuni de intimidare avînd drept scop renunțarea lui Grițcan Mihail și Grițcan Vasile de la suma transmisă.

Acțiunile inculpatului au fost calificate în baza art.190 alin. (5) Cod penal, ca însușirea bunurilor în proporții deosebit de mari, săvîrșită prin înșelăciune și abuz de încredere.

Instanța a specificat că primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificata ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpînire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

Astfel de circumstanțe, adică latura obiectivă care se caracterizează prin dobîndirea ilicită a averii prin înșelăciune sau abuz de încredere în proporții deosebit de mari, cît și latura subiectivă, care se caracterizează prin intenția directă îndreptată spre însușire în scop de profit, n-au fost stabilite în cadrul dosarului penal respectiv.

O situație aparte reprezintă derularea procesului penal în prezenta cauză. Urmărirea penală a fost pornită prin ordonanța procurorului din 01 iunie 2008 la plîngerea lui Grițcan Vasile și Grițcan Mihail, care îi acuzau atît pe Nicolaev Mihail cît și pe Chiperi Ion de complicitate la sustragerea prin înșelăciune și abuz de încredere a sumei de 23.000 euro.

Prin ordonanțele din 07 și 18 iulie 2008, Grițcan Mihail și Grițcan Vasile au fost recunoscuți ca părți vătămate și părți civile. În baza cererilor din 19 august 2008, ei au comunicat că le-a fost recuperat integral prejudiciul cauzat în sumă de 23.000 euro de către Chiperi Ion și au solicitat încetarea calității lor de părți vătămate și civile pe acest dosar. Prin ordonanțele din 20 august 2008 a fost dispusă încetarea participării lor pe cauza penală respectivă în calitate de părți vătămate și părți civile.

Instanța a considerat că organul de urmărire penală, dispunînd încetarea calității de părți vătămate a celor doi petiționari, urma să revadă poziția sa față de existența în continuare a componentei de infracțiune în baza căreia a fost pornită urmărirea penală, deoarece infracțiunea de escrocherie este una materială, adică se consumă în momentul în care făptuitorul are posibilitatea de a se folosi de bunurile însușite și încetarea calității de parte vătămată afectează direct posibilitatea existenței elementelor componentei de infracțiune, avînd în vedere că nu se mai atestă un prejudiciu.

În baza plîngerilor depuse de Grițcan M., Grițcan V., prin ordonanța ofițerului de urmărire penală din 11 august și 06 octombrie 2008, Nicolaev M. și Chiperi I. au fost recunoscuți în calitate de bănuți, de săvîrșirea infracțiunii prevăzută la art. 195 alin. (2) Cod penal.

La 05 septembrie 2008, Chiperi I. depune o cerere, prin care solicită atragerea la răspundere penală a lui Nicolaev M., pe art. 190 alin. (5) Cod penal, pentru că acesta ar fi însușit de la Grițcan V. 23.000 euro, iar el i-a restituit personal această sumă.

Prin ordonanța procurorului din 20 octombrie 2008, bănuitul Chiperi Ion a fost scos de sub urmărirea penală privind învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzută la art. 195 alin. (2) Cod penal, din motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

La 22 octombrie 2008, Chiperi I. a depus o cerere privind încasarea de la Nicolaev M. a sumei de 23.000 euro, și în aceeași zi el a fost audiat în calitate de parte vătămată și parte civilă.

Instanța a concluzionat că o atare stare de lucruri, conform căroră în cadrul unui proces o persoană deținând calitatea de bănuit ulterior devine parte vătămată, în condițiile în care urmărirea penală a fost pornită în privința lui și continuată deja în baza unei cereri a acesteia, afectează procesul penal și pune în dificultate inculpatul, și căruia i se creează dificultăți în apărare.

Totodată, această conduită pune într-o lumină nefavorabilă veridicitatea și temeinicia învinuirii aduse, existând probabilitatea unei înțelegeri prealabile între fostele părți vătămate, care au obținut ulterior statutul de martori și actuala parte vătămată. În această privință, instanța a întrevăzut existența unei bănuieli referitoare la motivele conduitei lui Chiperi Ion, care, fiind în fața iminenței atragerii la răspundere penală și având calitatea de bănuit, a întreprins acțiuni menirea căroră era evitarea răspunderii penale proprii, adoptând o conduită ce îl eliberează de răspundere penală, însă îl incriminează pe Nicolaev Mihail.

Mai mult, probatoriul administrat în susținerea vinovăției inculpatului de săvârșirea infracțiunii imputate este viciat și nu confirmă intenția lui de a-i determina pe martorii Grițcan M. și Grițcan V., cât și pe partea vătămată Chiperi Ion, de a-i încredința lui aducerea unui automobil de peste hotarele țării, având în vedere că inculpatul a declarat consecvent la urmărirea penală și în ședința de judecată că nu practică asemenea activități. Acest fapt a fost confirmat inițial chiar de Chiperi Ion, iar martorii Grițcan nu au putut indica cert asupra faptului că anume el s-a obligat să le asigure aducerea acestui automobil.

Martorii Grițcan Vasile și Grițcan Mihail au declarat că au transmis banii personal lui Chiperi Ion și că anume acesta și-a asumat obligația de a le aduce un automobil de model BMW seria 7. Învinuirea nu a prezentat nici o probă ce ar confirma că un atare automobil urma să fie adus anume de inculpat sau prin intermediul lui.

Martorii Grițcan Vasile și Grițcan Mihail au mai declarat că anume Chiperi Ion le garanta aducerea acestui automobil, prin intermediul feciorului și ginerelui său, care locuiau și lucrau peste hotarele țării.

Ulterior, obținând statutul de parte vătămată și având scopul de a-și restitui banii achitați lui Grițcan Vasile și Grițcan Mihail, Chiperi Ion a indicat asupra lui Nicolaev Mihail drept unicul beneficiar al sumelor primite de el de la acești doi martori.

Martorii Grițcan Vasile și Grițcan Mihail au înaintat în permanență pretenții de a le fi restituite sumele de bani doar de către Chiperi Ion. Aceștia au prezentat

înregistrări audio, în care ultimul a recunoscut primirea banilor pentru procurarea automobilului. În dosar nu există probe, conform cărora Grițcan Vasile și Grițcan Mihail ar fi solicitat vre-o dată restituirea banilor de la inculpatul Nicolaev M.

Succesorului legal al părții vătămate, Chiperi Tudor, nu a fost martor ocular la nici un eveniment din cadrul prezentului dosar și doar îl reprezintă pe tatăl său decedat, Chiperi Ion, în vederea încasării de la inculpat a sumei de 23.000 euro.

Instanța a concluzionat că în atare circumstanțe nu s-a stabilit latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie - dobândirea ilicită a bunurilor lui Grițcan Vasile și Grițcan Mihail prin abuz de încredere sau înșelăciune de către Nicolaev Mihail, iar acuzatorul nu a prezentat careva probe pertinente și incontestabile ce ar confirma învinuirea adusă inculpatului.

3. Procurorul a declarat apel, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la 14 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu încasarea de la acesta în folosul reprezentantului părții vătămate, Chiperi Tudor, a sumei de 380.003,70 lei.

Apelantul a invocat că probele administrate în cadrul urmăririi penale și examinate pe parcursul cercetării judecătorești, coroborează între ele și dovedesc cu certitudine comiterea de către inculpat a infracțiunii incriminate.

3.1. A declarat apel și avocatul Vasile Untilă, în numele reprezentantului părții vătămate, Chiperi Tudor, cerînd casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, fiind încasată de la el în beneficiul succesorului Chiperi Tudor paguba materială în mărime de 23.000 euro.

Apelantul a menționat că probele administrate în cadrul urmăririi penale și în instanța de judecată, pe deplin demonstrează vinovăția inculpatului de săvîrșirea infracțiunii imputate.

4. Conform deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2012, ambele apeluri au fost respinse ca nefondate.

Instanța de apel a reținut că instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, și just a ajuns la concluzia achitării inculpatului pe art. 190 alin. (5) Codul penal, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

Instanța a remarcat că urmărirea penală a fost pornită prin ordonanța din 01 iunie 2008, la plîngerea lui Grițcan Vasile și Grițcan Mihail, care îl acuzau pe Nicolaev Mihail și Chiperi Ion de complicitate în sustragerea prin înșelăciune și abuz de încredere a sumei de 23.000 euro.

Potrivit ordonanțelor din 07 și 18 iulie 2008, Grițcan Mihail și Grițcan Vasile au fost recunoscuți părți vătămate și civile, iar după ce învinuitul Chiperi Ion le-a recuperat integral prejudiciul de 23.000 euro, la cererea lor, prin ordonanțele din 20 august 2008, a fost dispusă încetarea participării ambilor în calitate de părți vătămate și parte civile pe cauza dată.

Disponînd încetarea calității de părți vătămate și civile a celor doi petiționari, organul de urmărire penală urma să revadă poziția sa față de existența componentei de infracțiune în baza căreia a fost pornită urmărirea penală, deoarece infracțiunea de escrocherie este materială și se consumă în momentul în care făptuitorul are posibilitatea de a se folosi de bunul însușit și încetarea calității de parte vătămată

afectează direct posibilitatea existenței elementelor componente de infracțiune, avînd în vedere că nu se mai atestă un prejudiciu.

La 05 septembrie 2008 Chiperi Ion a depus o cerere, prin care a solicitat atragerea la răspundere penală a lui Nicolaev Mihail, invocînd că acesta ar fi însușit de la prietenul său Grițcan Vasile bani în sumă de 23.000 euro, iar el a restituit această sumă.

În baza plîngerilor depuse de Grițcan Mihail și Grițcan Vasile, prin ordonanța din 20 octombrie 2008 bănuitul Chiperi Ion a fost scos de sub urmărirea penală referitoare la săvîrșirea infracțiunii prevăzută de art. 195 alin. (2) Cod penal, din motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii și devine parte vătămată, cerînd încasarea de la Nicolaev Mihail a sumei de 23.000 euro.

O atare stare de lucruri, conform căroră în cadrul procesului penal o persoană, deținînd calitatea de bănuît, ulterior devine parte vătămată, în condițiile în care urmărirea penală a fost pornită în privința sa, dar continuată în baza unei cereri a acesteia, afectează procesul penal și pune în dificultate inculpatul, căruia i se creează dificultăți în apărare.

Această conduită pune în lumină nefavorabilă veridicitatea și temeinicia învinuirii aduse, existînd probabilitatea unei înțelegeri prelabile între fostele părți vătămate, care au obținut ulterior statutul de martori și actuala parte vătămată. Instanța întrevede existența unei bănuieli referitoare la motivele conduitei lui Chiperi Ion, care, cu scopul eschivării de la răspunderea penală, avînd calitatea de bănuît, a adoptat o conduită ce îl eliberează de răspundere penală, însă îl incriminează pe inculpatul Nicolaev Mihail.

Mai mult ca atît Grițcan Vasile și Grițcan Mihail au înaintat pretenții de a le fi restituite sumele de bani de către Chiperi Ion. Aceștia au prezentat înregistrări audio cu Chiperi Ion, prin care ultimul recunoștea primirea banilor.

La dosar nu există probe conform căroră Grițcan Vasile și Grițcan Mihail au solicitat vre-o dată restituirea banilor de către inculpatul Nicolaev Mihail, împrejurare ce se apreciază de către instanța de judecată în favoarea acestuia.

În cauza dată nu este nici o probă scrisă: recipisă, contract, acord sau alt document scris, înregistrare audio sau video, care să confirme că anume Nicolaev Mihail a primit careva bani de la Grițcan Vasile și Grițcan Mihail, sau chiar de la Chiperi Ion. Or, sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri.

Instanța a concluzionat că Grițcan Vasile și Grițcan Mihail nu i-au transmis niciodată inculpatului suma de 23.000 euro, pentru procurarea automobilului BMW seria 7. De asemenea nu s-a constatat că Chiperi Ion i-ar fi transmis vre-o dată lui Nicolaev Mihail 23.000 euro, pentru procurarea automobilului BMW seria 7, pentru Grițcan Vasile sau Grițcan Mihail.

Dimpotrivă, după cum reiese din probele administrate, banii în sumă de 23.000 euro, pentru procurarea automobilului BMW seria 7, i-a primit Chiperi Ion și nu i-a transmis inculpatului. În fine, tot Chiperi Ion a restituit suma respectivă lui Grițcan Vasile și Grițcan Mihail.

5. Procurorul a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea totală a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din: „10.12.2012.” și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanța de apel, un alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că în cadrul urmăririi penale au fost administrate probe incontestabile care dovedesc vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii imputate, probe care nu au fost apreciate la justa valoare nici de instanța de fond și nici de apel.

Instanța de judecată nu a dat o apreciere probelor prezentate de acuzare, nu a apreciat multilateral și obiectiv probele administrate, care dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatului, în comiterea infracțiunii încriminate de organul de urmărire penală.

Instanța de apel a comis o eroare de drept prin nepronunțarea asupra tuturor motivelor invocate în apelul procurorului și neaprecierea tuturor probelor cercetate în ședința de judecată.

În drept, recursul este fondat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

5.1. A declarat recurs ordinar și avocatul Vasile Untilă, în numele succesorului părții vătămate, Chiperi Tudor, în care cere casarea sentinței instanței de fond și deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, fiind încasat de la el, în beneficiul lui Chiperi Tudor, prejudiciul material în mărime de 23.000 euro.

Recurentul a specificat că în cadrul urmăririi penale și cercetării judecătorești s-a confirmat vinovăția inculpatului privind sustragerea de la Grițcan Vasile și Grițcan Mihail a sumei de 23.000 euro.

În drept recursul este întemeiat pe: „art. 420-430 CPP RM”.

6. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acestea urmează a fi respinse ca inadmisibile din următoarele motive.

În primul rând, potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului, dar doar în temeiurile prevăzute de lege.

Conform art. 424 alin. (2), 429 alin. (1), 430 alin. (5), 434 Cod de procedură penală, cererea de recurs trebuie să fie motivată, să conțină indicarea temeiurilor prevăzute în art. 427 și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens. Instanța de recurs, se pronunță doar în limitele motivelor invocate în recurs.

Sub acest aspect se reține că, în recursul ordinar al apărătorului părții vătămate, Vasile Untilă, în pofida prevederilor enunțate, nu este specificat nici un temei din cele nominalizate în art. 427 Cod de procedură penală, omițându-se totalmente și argumentarea ilegalității hotărârii contestate în acest sens, cu indicarea unor concrete erori de drept la capitolul dat.

Pe lângă aceasta, în recursul ordinar procurorul a invocat în drept prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume că: „*instanța de apel a comis o eroare de drept prin nepronunțarea asupra tuturor motivelor invocate în apelul procurorului*” (pct. 5 din prezenta decizie).

Totodată, ignorându-se prescripțiile de drept nominalizate, recurentul nu a menționat asupra căror motive concrete, indicate în apel, nu s-ar fi pronunțat instanța de apel, omițându-se totalmente și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în sensul specificat.

Astfel, ambele recursuri ordinare, în raport cu motivele invocate, nu întrunesc condițiile de conținut, iar instanța de recurs nu este competentă să

concretizeze și să completeze din oficiu recursul ordinar al apărătorului părții vătămate și al procurorului cu circumstanțe în fapt și în drept, care le-ar justifica și care ar agrava situația persoanei achitate.

Or, conform art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

În al doilea rând, potrivit argumentelor invocate și reproduse în pct.5 și 5.1 din prezenta decizie, utilizând argumente de genul: „*probele nu au fost apreciate la justa valoare*”, recursul procurorului, dar și al apărătorului părții vătămate, sunt întemeiate pe critica modului în care instanța de apel a estimat circumstanțele cauzei.

În acest sens este de menționat că, pornind de la relevanțele art. 27, 414 alin. (1) și (2) a Codului de procedură penală, judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Astfel, doar activitatea instanței de apel privind aprecierea sau reaprecierea circumstanțelor cauzei în alt sens decât cel pe care îl propune procurorul, este o competență legală a acestei instanțe, care, nefiind temei de drept din numărul celor incluse în art. 427 Cod de procedură penală, nici nu poate fi supusă criticii prin intermediul recursului ordinar.

În al treilea rând, conform art. 24 alin. (2), (4), 26 alin. (3), 409 alin. (2), 436 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului. Procedura de rejudecare a cauzei după casarea hotărârii în recurs se desfășoară conform regulilor generale pentru examinarea ei. Instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei.

Potrivit jurisprudenței naționale și a CȚEDO, avînd în vedere dispozițiile art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărîre de condamnare bazîndu-se exclusiv pe dosarul din prima instanță în temeiul căruia inculpatul fusese achitat. Instanța de apel urmează să procedeze la o nouă audiere a anumitor martori ai acuzării solicitați de părți (*hotărîrile CEDO: Popovici vs. Moldova din 27 noiembrie 2007, §72, Dănila vs. România din 8 martie 2007, §62-63*). Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care depozițiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea învinuitului (*hotărîrea CEDO Spînu împotriva Romîniei din 29 aprilie 2008, §60*).

În baza principiului contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, sarcina probațiunii în ședințele de judecată în prima instanță și în instanța de apel îi

revine acuzatorului de stat, fiindcă funcția acuzării este pusă pe seama procurorului. Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în hotărîrea Capean contra Belgiei din 13 ianuarie 2005, a constatat că, în domeniul penal, problema administrării probelor trebuie să fie abordată din punctul de vedere al articolului 6 §2 și e obligatoriu, *inter alia*, ca sarcina de a prezenta probe să-i revină acuzării.

Nerespectarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și încălcarea prevederilor art.24 și art.26 din Codul de procedură penală, care îl obligă pe acuzatorul de stat, după o hotărîre de achitare pronunțată de prima instanță, să prezinte în ședința de judecată anumite probe în susținerea acuzațiilor penale aduse inculpatului, urmează să fie apreciată ca nesusținere a acuzațiilor penale în privința lui Nicolaev Mihail în cadrul examinării apelului declarat împotriva sentinței de achitare.

Ignorarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și încălcarea prevederilor art. 24 și art. 26 din Codul de procedură penală lezează dreptul inculpatului la un proces echitabil, drept garantat de art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În pofida normelor specificate, a principiului contradictorialității în procesul penal și a jurisprudenței nominalizate, se observă că, conform procesului-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel, procurorul, dar nici reprezentantul părții vătămate, în cadrul rejudecării cauzei potrivit regulilor generale, nu au solicitat să fie cercetate direct și nemijlocit probele, inclusiv cele scrise cît și audierea martorilor decisivi ai acuzării, la care ei fac referire în recursurile ordinare (*vol. 3, f. d. 148-151*).

Este adevărat că instanța de apel a dat citire probelor scrise, examinate de prima instanță, consemnându-le în procesul verbal al ședinței de judecată, a audiat inculpatul și martorii – părți vătămate, dar din propria inițiativă.

Sub acest aspect, instanța de recurs nu atestă încălcarea principiului contradictorialității procesului penal, deoarece instanța de apel a pronunțat o hotărîre în favoarea inculpatului, iar potrivit art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de apel este obligată să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei.

Cele expuse denotă faptul că procurorul, dar și reprezentantul părții vătămate, s-au eschivat să-și exercite în fața instanței de apel sarcina prezentării probelor, adică nu și-a susținut apelul și volumul învinuirii înaintate inculpatului, omițînd legala posibilitate oferită de prevederile art. 413 și 414 Cod de procedură penală, de a-și dovedi motivele invocate în apel.

Totodată, prevederile art. 427 Cod de procedură penală oferă posibilitatea contestării prin intermediul recursului ordinar doar a hotărîrilor judecătorești, pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, dar nu și contestarea acțiunilor sau inacțiunilor procurorului, cît și a reprezentantului părții vătămate, care au participat la judecarea apelului în vederea redresării omisiunilor procesuale comise de ei.

În hotărîrea CEDO din 6 aprilie 2010, în cauza Ștefan vs. România, este clar specificat că procurorul are obligația de a reflecta pretensele erori înainte de pronunțarea unei hotărîri definitive, iar statul este cel care trebuie să-și asume

erorile comise de procuror și aceste erori nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate în procedura în cauză.

Astfel, soluția dispunerii rejudecării cauzei pentru examinarea repetată a apelului procurorului și reprezentantului părții vătămate potrivit regulilor primei instanțe, în vederea unei eventuale condamnări a persoanei achitate, în cazul în care procurorul, dar și reprezentantul părții vătămate nu au susținut în apel învinuirea și apelurile declarate prin invocarea cercetării directe a probelor, ar fi una lipsită de orice suport legal.

În al patrulea rând, potrivit art. 424 alin. (2), 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de fond și cea de apel, inclusiv și în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. Instanța de recurs este în drept să judece cauza și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația persoanei inculpate.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În sensul vizat și cu referire la argumentul specificat în recurs, că: *„instanța de judecată nu a dat o apreciere probelor prezentate de acuzare și nu a apreciat multilateral și obiectiv probele administrate, care dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatului, în comiterea infracțiunii încriminate de organul de urmărire penală”* (pct. 5 din prezenta decizie), se atestă că în corespundere cu împrejurările relevate în sentința instanței de fond și în decizia instanței de apel, reproduse în pct. 1, 2 și 4 din prezenta decizie, ambele instanțe, în raport cu argumentele invocate în recursul de pe rol, care nici nu conține referiri la niște erori de drept concrete și clar definite, au constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind infracțiunile incriminate inculpatului în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și a prescripțiilor de drept material, corect dispunând achitarea lui de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

Mai mult, soluția de achitare a inculpatului de sub învinuirea imputată coroborează și cu următoarele circumstanțe.

Conform art. 8 alin. (3), 59, 66 alin. (2) pct. (1), 281 alin. (2), 296 alin. (2) Cod de procedură penală, parte vătămată este considerată persoana fizică căreia i s-a cauzat prin infracțiune un prejudiciu moral, fizic sau material, recunoscută în această calitate, prin ordonanța organului de urmărire penală, imediat după stabilirea temeiurilor de atribuire a unei asemenea calități procesuale. În cazul în care, după recunoașterea persoanei ca parte vătămată, s-au constatat circumstanțe care atestă lipsa cauzării prejudiciului, organul de urmărire penală încetează participarea acestei persoane ca parte vătămată în procedura respectivă prin ordonanță motivată. Concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri, actul de învinuire trebuie să cuprindă formularea învinuirii cu indicarea datelor importante pentru formularea învinuirii. Inculpatul are dreptul să știe pentru ce faptă este învinuit.

Aceste prescripții de drept au fost sfidate de organul de urmărire penală și de acuzator.

Astfel, potrivit rechizitoriului, inculpatul este învinuit că: „*prin înșelăciune și abuz de încredere a însușit de la cet. Grițcan M. și Grițcan V. suma de 23000 euro...*”.

Însă această constatare și învinuire este combătută tot de organul de urmărire penală. Or, la data întocmirii rechizitoriului – 10 iunie 2009, Grițcan M. și Grițcan V. nu aveau calitate de parte vătămată și parte civilă, fiind decăzuți din acest statut prin ordonanțele din 20 august 2008.

Totodată, parte vătămată și parte civilă, la data sesizării instanței, era Chiperi Ion, care a fost recunoscut în această calitate prin ordonanța din 22 octombrie 2008, fiind, în prealabil, prin ordonanța din 20 octombrie 2008, scos de sub urmărirea penală privind comiterea infracțiunii prevăzută la art. 195 alin. (2) Cod penal, adică că ar fi însușit de la Grițcan M. și Grițcan V. 23.000 euro și căroră el le-a restituit această sumă, potrivit recipisei din 19 august 2008.

Dar, prin rechizitoriu nu sunt constatate fapte, care l-ar victimiza pe Chiperi Ion, acesta nici nu figurează în acest act ca parte vătămată, în raport cu acțiunile incriminate inculpatului.

Rezultă că învinuirea înaintată inculpatului este una incompletă, neclară, cu invocarea unor circumstanțe care se contrazic reciproc, adică este una dubioasă. O asemenea învinuire a afectat și dreptul inculpatului de a ști pentru ce faptă este învinuit, adică dreptul la apărare.

Potrivit art. 8 alin. (3), 24 alin. (2), 325 alin. (1), 389 alin. (2) Cod de procedură penală, prevăd că instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Judecarea cauzei se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii și sentința de condamnare nu pot fi întemeiate pe presupuneri, iar toate dubiile în probarea învinuirii se interpretează doar în favoarea inculpatului.

Prin urmare, instanța de judecată nu este în drept să completeze din oficiu învinuirea cu circumstanțe în fapt care ar justifica-o și care ar agrava situația inculpatului, și să-și întemeieze soluțiile pe presupuneri și dubii.

Pe lângă aceasta, procurorul a solicitat casarea unei decizii a instanței de apel din: „**10.12.2012**”, adică inexistente în respectiva cauza penală, iar recurentul Vasile Untilă a cerut condamnarea inculpatului de către instanța de recurs, după ce acesta a fost achitat de către instanțele de fond și de apel, adică pronunțarea unei soluții improprii competenței instanței de recurs, din categoria celor stipulate în art. 435 Cod de procedură penală (*pct. 4, 5 și 5.1 din prezenta decizie*).

Circumstanțele enunțate denotă în mod concludent că instanțele de fond și de apel nu au comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurenți, că hotărîrea instanței de apel conține motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, și că recursurile de pe rol sunt absolut neîntemeiate.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanța îl respinge ca inadmisibil, cu menținerea hotărîrii atacate, în cazul în care se constată că el este neîntemeiat.

Prin urmare, odată ce recursurile nominalizate sunt neîntemeiate, ele urmează a fi respinse ca inadmisibile, cu menținerea hotărîrii atacate.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 1), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Respinge ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de procuror și de apărătorul părții vătămate, Vasile Untilă, împotriva sentinței Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 05 mai 2012 și deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2012, în cauza penală în privința inculpatului Nicolaev Mihail Ion, cu menținerea hotărîrilor atacate.

Decizia este irevocabilă, pronunțată în ședință publică la 11 iunie 2013, ora 09.50.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Iurie Diaconu

Vladimir Timofti

Ghenadie Nicolaev

Elena Covalenco

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE
DISPOZITIV

21 mai 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte	Petru Ursache,
Judecători	Iurie Diaconu, Vladimir Timofti, Ghenadie Nicolaev, Elena Covalenco,

cu participarea:

procurorului	Sergiu Crijanovschi,
inculpatului	Nicolaev Mihail,
avocatului	Axentii Rodica,

a judecat în ședință publică recursurile ordinare împotriva sentinței Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 05 mai 2012 și deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2012, declarate de procuror și de apărătorul părții vătămate, Vasile Untilă, în cauza penală în privința inculpatului

*Nicolaev Mihail Ion, născut la
26 mai 1983, originar și locuitor al s. Micăuți, r-nul
Strășeni, cetățean al Republicii Moldova, fără
antecedente penale.*

	<i>Termenul de examinare a cauzei</i>
<i>în instanța de fond:</i>	<i>10 iulie 2009 - 05 mai 2012,</i>
<i>în instanța de apel:</i>	<i>23 iulie - 05 decembrie 2012,</i>
<i>în instanța de recurs:</i>	<i>18 februarie – 21 mai 2013.</i>

Conform art. 434, 435 alin. (1) pct. 1), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Respinge ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de procuror și de apărătorul părții vătămate, Vasile Untilă, împotriva sentinței Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 05 mai 2012 și deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2012, în cauza penală în privința inculpatului Nicolaev Mihail Ion, cu menținerea hotărîrilor atacate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată va fi pronunțată la 11 iunie 2013, ora 09.50.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Iurie Diaconu

Vladimir Timofti

Ghenadie Nicolaev

Elena Covalenco